

ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในเรื่องพื้นความหลังของเสฐียรโกเศศ

นางสาวแคทรียา อังทองกำเนิด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6394-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CHARACTERISTICS OF LANGUAGE USE IN STHIRAKOSES' *FUEANKHWAMLANG*

Miss Catthaleeya Aungthonggumnerd

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

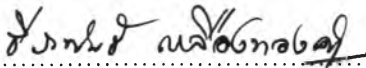
Chulalongkorn University

Academic year 2004

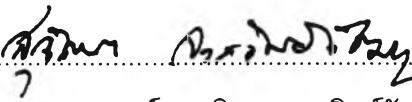
ISBN 974-17-6394-8

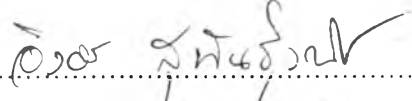
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในเรื่อง **ฟื้นความหลัง** ของเสฐียรโกเศศ
โดย นางสาวแคทรียา อังทองกำเนิด
สาขาวิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์ุณิษ

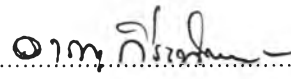
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

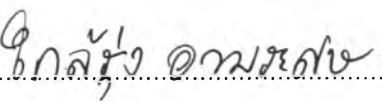
..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์ุณิษ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาร์ดา กิระนันท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ)

แคทรียา อังทองกำเนิด : ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในเรื่อง **พื้นความหลัง** ของเสฐียรโกเศศ. (THE CHARACTERISTICS OF LANGUAGE USE IN STHIRAKOSES' FUENKHWAMLANG) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์ุณิข, ๒๒๐ หน้า. ISBN 974-17-6394-8.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาเรื่อง **พื้นความหลัง** ของ เสฐียรโกเศศ ในด้านลักษณะเด่นของการใช้ภาษาและศึกษาเนื้อหาที่เป็นอัตชีวประวัติและความเรียงอธิบายความรู้ต่างๆ

ผลการวิจัยสรุปว่า การใช้ภาษาในเรื่อง **พื้นความหลัง** มีลักษณะเด่น ๒ ประการคือ การใช้ภาษาเพื่อความชัดเจนและการใช้ภาษาเพื่อความเพลิดเพลิน การใช้ภาษาเพื่อความชัดเจนประกอบด้วย ๓ ลักษณะคือ คำซ้อน คำซ้ำ และประโยคยาว เสฐียรโกเศศจะใช้คำซ้อน ที่ช่วยให้เห็นการกระทำ รูปร่างลักษณะ สี สัน ลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึก ใช้จำนวนที่เน้นย้ำ ขยายความ สรุปความอย่างชัดเจน และใช้ประโยคยาวที่ช่วยลำดับความในประโยคให้เป็นระบบระเบียบเป็นเหตุเป็นผล เน้นย้ำความคิดกิริยาอาการ และเหตุการณ์ต่างๆ การใช้ภาษาเพื่อความเพลิดเพลิน ประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ การใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์ขัน การใช้ภาษาที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองและจังหวะ และการใช้ภาษาที่สร้างความสนใจใคร่รู้

นอกจากนี้ผู้อ่านจะได้รับความรู้จากเนื้อหาที่เป็นอัตชีวประวัติ และความรู้ด้านต่างๆ ทั้งสภาพบ้านเมือง สภาพความเป็นอยู่ ที่มาของชื่อสถานที่ ความรู้เกี่ยวกับบุคคล ความเชื่อ ประเพณี ภาษาและวรรณกรรม ทั้งสะท้อนความเป็นนักปราชญ์ของเสฐียรโกเศศในด้านประวัติศาสตร์สังคม มานุษยวิทยา วัฒนธรรม นิรุกติศาสตร์ และวรรณกรรมอีกด้วย

ภาควิชา ภาษาไทย
สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา ๒๕๔๗

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

##4580119822 : MAJOR THAI

KEY WORD : FUENKHWAMLANG / STHIRAKOSES / THE CHARACTERISTICS OF LANGUAGE USE

CATTHALEEYA AUNGTHONGGUMNERD : THE CHARACTERISTICS OF LANGUAGE USE IN STHIRAKOSES' *FUENKHWAMLANG*. THESIS ADVISOR : ASST. PROF ING-ORN SUPANVANIT , 220 pp . ISBN974-17-6394-8.

This thesis aims to study Sthirakoses's Fuenkhwamlang in terms of the characteristics of language use and the content as an autobiography of the writer and a source of various knowledge.

It is found that Fuenkhwamlang has two significant features, the use of language for clearness and the use of language for pleasure. The use of language for clearness comprises of three characteristics, namely the use of reduplications, the use of idioms and the use of long sentences. While reduplications are used to enable the readers to see actions, forms, colours, characteristics and feeling more vividly, idioms are employed to emphasize, modify and summarize the contents. The author also uses long sentences for organization, reasoning, and emphasizing thoughts, actions and various events. As for the use of language for pleasure, it comprises of three characteristics, namely the use of language to create humour, the use of rhymes and rhythm and the use of language to create curiosity.

The readers will also gain various fields of knowledge ranging from the biography of the author, the Thai society in the old days, the origin of place names, stories about individuals, beliefs, culture, Thai language as well as Thai literature. These knowledge reflect the scholarship of Sthirakoses in social history, anthropology, culture, etymology and literature.

Department Thai

Student's signature.....

Field of study Thai

Advisor's signature.....

Academics year 2004

Catthaleeya Aungthonggumnerd
Ingorn Supanvanit

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์วณิช ที่คอยเอาใจใส่ให้คำแนะนำ แก้ไข ชี้แนะ อธิบายให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ทั้งยังช่วยดูแลติดตามความคืบหน้างานของผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด อาจารย์กรุณาสละเวลาที่มีค่ามาให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย นอกจากอาจารย์จะช่วยดูแลให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัยแล้ว อาจารย์ยังกรุณาห่วงใยถึงสุขภาพของผู้วิจัยอยู่อย่างสม่ำเสมอ อาจารย์เปรียบเสมือนผู้ให้ชีวิตแก่ผู้วิจัยอีกท่านหนึ่งที่มีพระคุณอย่างยิ่ง ถ้าไม่มีอาจารย์วิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์สุจิตรา จงสถิตยวัฒนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารดา กิระนันท์ อาจารย์ ดร.โกศลรุ่ง อามระดิษ ที่ช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งแก่การวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทองที่ให้คำแนะนำอันมีค่าแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณอาจารย์โกศลรุ่ง อามระดิษ อาจารย์ภาวรรณ หมอกยา และอาจารย์พนมาส วาสนานันท์ ที่ช่วยตรวจแก้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ตลอดจนขอขอบพระคุณครูปาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์เป็นลำดับมา ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ เตือนสติ ปลอบใจ และเป็นทีปรึกษาเมื่อยามท้อแท้เหน็ดเหนื่อยทั้งเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่จุฬาลงกรณ์ทุกคน โดยเฉพาะเหมียวที่คอยเป็นที่ปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งที่เป็นประโยชน์และไร้สาระประโยชน์ ทั้งยังให้กำลังใจกับผู้วิจัยอยู่เสมอ และขอขอบคุณพี่นะที่คอยเป็นกำลังใจและบำรุงร่างกายด้วยการพาไปทานอาหารร้านต่าง ๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ

สุดท้ายผู้เขียนจะไม่สามารถมีวันนี้ได้ ถ้าขาดพ่อและแม่ที่ให้ชีวิตลูกและคอยให้การสนับสนุนทั้งเงินทุนในการศึกษา และคอยเตือนสติปลอบใจลูกคนนี้เมื่อยามท้อแท้สิ้นหวัง หรือประสบปัญหา การศึกษาที่พ่อและแม่ได้มอบให้ในวันนี้เป็นสมบัติติดตัวที่มีค่ายิ่งไปกว่าทรัพย์สินเงินทองใด ๆ ผู้เขียนหวังว่าการสำเร็จการศึกษาในวันนี้จะช่วยทำให้พ่อและแม่ได้ชื่นใจตอบแทนความรักที่บริสุทธิ์ของพ่อแม่ที่มอบให้ลูก แม้ว่าจะไม่สามารถตอบแทนบุญคุณของพ่อและแม่ได้หมดก็ตาม ขอขอบคุณพ่อและแม่มาก ๆ ค่ะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
๑. บทนำ.....	๑
ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
ขอบเขตของการวิจัย.....	๓
สมมติฐานของการวิจัย.....	๓
วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย.....	๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	๓
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	๓
๒. เนื้อหาสาระในเรื่อง พื้นที่ความหลัง	๑๑
๒.๑ สาระความรู้ในเรื่องพื้นที่ความหลัง.....	๑๑
๒.๑.๑ ความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของเสฐียรโกเศศ.....	๑๒
๒.๑.๒ ความรู้เกี่ยวกับสภาพบ้านเมือง.....	๒๕
๒.๑.๒.๑ สภาพบ้านเมืองในกรุงเทพมหานคร.....	๒๖
๒.๑.๒.๑.๑ ถนนหนทาง.....	๒๖
๒.๑.๒.๑.๒ คลอง.....	๓๒
๒.๑.๒.๑.๓ ลักษณะบ้านเรือน.....	๓๕
๒.๑.๒.๒ สภาพบ้านเมืองในต่างจังหวัด.....	๓๖
๒.๑.๓ ความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ทั่วไป.....	๔๐
๒.๑.๓.๑ การศึกษาเล่าเรียน.....	๔๐
๒.๑.๓.๒ การประกอบอาชีพ.....	๔๓
๒.๑.๓.๓ การควบคุมดูแลคนในสังคม.....	๔๕

๒.๑.๓.๔	การสาธารณสุขโรคและการสุขภาพ.....	๔๗
๒.๑.๓.๕	การแพทย์.....	๕๑
๒.๑.๓.๖	การแต่งกาย.....	๕๓
๒.๑.๓.๗	มหรสพ การพนัน และโรงหญิงคนชั่ว.....	๕๖
๒.๑.๔	ความรู้เกี่ยวกับที่มาของชื่อสถานที่.....	๖๓
๒.๑.๔.๑	ตั้งชื่อตามรูปร่างลักษณะสีสันและวัสดุ.....	๖๓
๒.๑.๔.๒	ตั้งชื่อตามบุคคล.....	๖๕
๒.๑.๔.๓	ตั้งชื่อตามอาชีพ.....	๖๖
๒.๑.๔.๔	ตั้งชื่อตามเชื้อชาติ.....	๖๘
๒.๑.๔.๕	ตั้งชื่อตามสถานที่.....	๖๙
๒.๑.๕	ความรู้เกี่ยวกับบุคคล.....	๗๑
๒.๑.๕.๑	ความรู้เกี่ยวกับประวัติสกุล.....	๗๑
๒.๑.๕.๒	ความรู้เกี่ยวกับบุคคลต่าง ๆ.....	๗๓
๒.๑.๖	ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ.....	๗๙
๒.๑.๖.๑	ความเชื่อเรื่องมงคล.....	๗๙
๒.๑.๖.๒	ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์.....	๘๒
๒.๑.๖.๓	ความเชื่อเรื่องผีสิงเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์.....	๘๕
๒.๑.๗	ความรู้เกี่ยวกับประเพณี.....	๘๕
๒.๑.๗.๑	ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด.....	๘๖
๒.๑.๗.๒	ประเพณีการทำศพ.....	๘๗
๒.๑.๗.๓	ประเพณีการแต่งงาน.....	๘๙
๒.๑.๗.๔	ประเพณีในเทศกาลตรุษจีน.....	๙๒
๒.๑.๘	ความรู้เกี่ยวกับภาษา.....	๙๓
๒.๑.๘.๑	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษา.....	๙๓
๒.๑.๘.๒	ที่มาของคำ.....	๙๕
๒.๑.๘.๓	ศัพท์บัญญัติ.....	๙๘
๒.๑.๙	ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรม.....	๑๐๐
๒.๑.๙.๑	สังคมวิทยาวรรณกรรม.....	๑๐๐

	๒.๑.๙.๒	วรรณกรรมท้องถิ่นเปรียบเทียบ.....	๑๐๓
๒.๒		แหล่งที่มาของสาระความรู้ต่าง ๆ.....	๑๐๖
	๒.๒.๑	ประสบการณ์ของผู้เขียน.....	๑๐๖
	๒.๒.๒	การอ้างอิงบุคคล.....	๑๐๘
	๒.๒.๓	การอ้างอิงเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร.....	๑๑๑
บทที่ ๓		การใช้ภาษาเพื่อความชัดเจน.....	๑๑๗
๓.๑		การใช้คำซ้อน.....	๑๑๗
	๓.๑.๑	คำซ้อนแสดงกริยาอาการ.....	๑๑๘
	๓.๑.๒	คำซ้อนแสดงสภาพ.....	๑๒๖
	๓.๑.๓	คำซ้อนแสดงรูปร่างลักษณะ.....	๑๓๐
	๓.๑.๔	คำซ้อนแสดงความรู้สึก.....	๑๓๒
	๓.๑.๕	คำซ้อนแสดงลักษณะนิสัย.....	๑๓๕
๓.๒		การใช้สำนวน.....	๑๓๘
๓.๓		การใช้ประโยคยาว.....	๑๕๒
	๓.๓.๑	ประโยคที่มีคำเชื่อม.....	๑๕๓
	๓.๓.๒	ประโยคขนานความ.....	๑๕๗
	๓.๓.๓	ประโยคซ้ำโครงสร้าง.....	๑๖๓
บทที่ ๔		การใช้ภาษาเพื่อความเพลิดเพลิน.....	๑๗๐
๔.๑		การใช้อารมณ์ขัน.....	๑๗๐
	๔.๑.๑	การใช้ภาษาสื่ออารมณ์ขัน.....	๑๗๑
	๔.๑.๑.๑	การใช้คำ.....	๑๗๒
	๔.๑.๑.๒	การเรียงคำ.....	๑๗๖
	๔.๑.๑.๓	การเล่นความหมาย.....	๑๗๘
	๔.๑.๑.๔	การขยายความ.....	๑๘๐
	๔.๑.๑.๕	การใช้สำนวน.....	๑๘๒
	๔.๑.๒	การเสียดสี.....	๑๘๖
๔.๒		การใช้ภาษาที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองและจังหวะ.....	๑๙๐

	หน้า
๔.๒.๑ การใช้คำ.....	๑๙๐
๔.๒.๑.๑ คำที่มีเสียงสัมผัสสระ.....	๑๙๐
๔.๒.๑.๒ คำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะ.....	๑๙๓
๔.๒.๑.๒.๑ คำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะชนิดเดียวกัน.....	๑๙๓
๔.๒.๑.๒.๒ คำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะสลับ.....	๑๙๔
๔.๒.๒ การใช้ประโยคยาว.....	๑๙๖
๔.๒.๒.๑ ประโยคขนานความ.....	๑๙๖
๔.๒.๒.๒ ประโยคซ้ำโครงสร้าง.....	๑๙๙
๔.๓ การใช้ภาษาสร้างความสนใจใคร่รู้.....	๒๐๑
บทที่๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๒๑๓
รายการอ้างอิง.....	๒๑๘
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๒๑๙๐